

R.K. basisschool
Maria Bernadette

Beleid en protocol Dyslexie
versie 2022

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Wat is dyslexie?	4
Signaleren van dyslexie	6
Hulp bij leesproblemen	8
Samenwerking met ouders	10
Criteria en regelingen voor onderzoek.....	12
Extra hulp en faciliteiten voor dyslectische leerlingen.....	13
Behandeling van ernstige dyslexie op school (ONL behandelingen)	14
Overdracht naar het voortgezet onderwijs.....	15
Literatuurlijst	16
Bijlage	17
Dobbelspel lezen	17
Leesbingo.....	18
Racelezen.....	19
Afsprakenkaart dyslexie	20

Inleiding

Voor u ligt het beleidsstuk en dyslexieprotocol van de RKBS Maria Bernadette in Leidschendam in één.

De Maria Bernadette school is ervan overtuigt dat leren lezen erg belangrijk is. Wij vinden het dan ook van groot belang dat er extra hulp wordt geboden aan leerlingen die op het gebied van lezen moeilijkheden ondervinden. In dit document staat beschreven hoe wij op de onze school omgaan met leesmoeilijkheden die mogelijk uitmonden in dyslexie. Wij willen graag op een structurele en transparante wijze werken aan het signaleren van en omgaan met dyslexie. Ons doel is het onderwijs in alle groepen en op alle zorgniveaus zo goed mogelijk af te stemmen op de problemen die deze leerstoornis met zich meebrengt.

In dit document kunnen leerkrachten vinden hoe zij lees- en spellingsproblemen kunnen signaleren en wat de vervolgstappen zijn om tot een dyslexiediagnose te komen. Verder staat beschreven hoe de hulp binnen en buiten de klas vormgegeven wordt. Tot slot is er in dit document opgenomen wanneer er een onderzoek naar dyslexie gedaan kan worden.

Ouders en verzorgers lezen in dit document wat de school te bieden heeft op het gebied van leesmoeilijkheden en dyslexie. Wij willen een goede samenwerking tussen ouders/verzorgers en school. Dit is belangrijk voor de leerling. Om een goede samenwerking tot stand te brengen wordt er ook van de ouders/verzorgers hulp verwacht. In dit document kunt u lezen wat er precies van hun verwacht wordt.

Tot slot is dit document een verantwoording van het beleid naar externe instanties toe.

Kimberly van Eijsden en Fenna Hofschreuder

Wat is dyslexie?

Volgens Stichting dyslexie Nederland, 2008 is dyslexie: *“Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau.”*

In het Protocol Dyslexie en Behandeling van Blomert worden de volgende zes vaardigheden genoemd waar (ernstig) dyslectische leerlingen moeite mee hebben:

- De snelheid van de fonologische verwerking
- De snelheid van het benoemen van grafemen
- Het snel serieel benoemen van grafemen
- De nauwkeurigheid van fonologische verwerking
- Het nauwkeurig benoemen van grafemen
- Het nauwkeurig serieel benoemen van grafemen

Deze vaardigheden kunnen ook als volgt worden beschreven:

Fonologisch en fonemisch bewustzijn

- Analyseren van woorden in losse klanken (hakken) verloopt traag en foutief
- Samenvoegen van losse klanken tot een woord (plakken) verloopt traag en foutief
- Aangeven van de positie van een klank in een woord lukt niet of moeizaam
- Synthetiseren van een woord als bepaalde klanken worden weggelaten of toegevoegd, lukt niet of moeizaam

Letterkennis

- Letters worden traag en/of foutief benoemd
- Letters worden traag en/of foutief geschreven (letters worden bijvoorbeeld gespiegeld)
- Wegelaten/toevoegen/verwisselen van bepaalde letters in woorden

Technische leesvaardigheid

- Het traag en/of fout lezen van (losse) woorden
- Hete niet vlot en/of vloeiend lezen van teksten

Mogelijke andere kenmerken van dyslexie zijn:

- Problemen met informatieverwerking
- Soms motorische problemen
- Soms ook rekenproblemen
- Sociaal-emotionele problemen, omdat er vaak een gevoel van falen is
- Leerlingen vallen ook uit op benoemsnelheid van kleuren, plaatjes en cijfers

Dyslexie hangt echter niet samen met een laag IQ. Leerlingen met een hoog IQ kunnen zelfs een hoop van hun leesmoeilijkheden maskeren.

Verschil tussen leesproblemen en dyslexie

Dyslexie is een specifieke stoornis met een neurologische oorzaak, die het leren en verwerken van taal belemmert. Het komt voor bij alle niveaus van intelligentie. Er is sprake van een sterk erfelijke component (bij 1 dyslectische ouder 40 tot 50 %, bij 2 dyslectische ouders rond 80% kans). Het uit zich vooral bij lezen, schrijven, spelling en soms bij het rekenen (automatiseren).

Leerlingen met leesproblemen hebben meestal dezelfde moeilijkheden als leerlingen met dyslexie. Bij leerlingen met leesmoeilijkheden is er echter vooruitgang te zien, nadat er ingezet is op extra begeleiding. Bij leerlingen met dyslexie blijven de leesproblemen echter hardnekkig en is er weinig- tot geen vooruitgang te zien na het inzetten van extra begeleiding. Hierbij is het echter belangrijk dat zowel de begeleiding op school als thuis goed wordt uitgevoerd.

Dyslexie op school

Onze school spreekt pas van dyslexie als, er na onderzoek door een orthopedagoog/psycholoog, de diagnose dyslexie is afgegeven. Het doel van de diagnose is niet zozeer de stempel. Juist wel het constateren van een leerstoornis en het geven van optimale handelingsadviezen.

Signaleren van dyslexie

Het streven van onze school is om kenmerken van dyslexie vroegtijdig te herkennen bij de leerlingen. Op deze manier krijgt de leerling vlot de juiste hulp geboden. We kunnen dan als school faalangst en het ontwikkelen van een negatief zelfbeeld bij de leerling tot het minimum beperken of tegengaan.

Het signaleren start al bij het aanmeldformulier en de vragenlijst van de intake. Aan ouders wordt bij het eerste gesprek door de directeur of de onderbouwcoördinator gevraagd of er leesproblemen in de familie voorkomen. Er wordt ook gevraagd naar de taalontwikkeling van het kind. Eventueel kan er ook gevraagd worden de rapporten van de voorschoolse instantie in te zien, denk aan de crèche of de peuterspeelzaal.

Is de leerling gestart op school dan heeft de leerkracht de taak om signalen van mogelijk leesproblemen te herkennen. Leerkrachten observeren de kinderen in de klas. Het leerlingvolgsysteem BOSOS ondersteunt de leerkrachten van de kleuters hierbij.

In de groepen 1 en 2 zijn signalen:

- Moeite met het onthouden van namen
- Moeite met het onthouden van de dagen van de week
- Moeite met de werkwoord vervoegingen
- Dyslexie komt in de familie voor
- Lage benoemsnelheid bij bijvoorbeeld kleuren en plaatjes
- Slecht fonologisch bewustzijn, moeite met rijmen en het analyseren en synthetiseren van klanken van een woord.
- In groep 2 geringe letterkennis (volgens de observatielijst van Bosos)

Deze signalen betekenen nog niet automatisch dat het kind een leesprobleem of dyslexie heeft, maar geven aan dat het kind behoort tot de risicogroep.

In groep 3 zijn signalen voor leesproblemen terug te vinden in het leesproces wat traag of nauwelijks op gang komt. De leerkrachten krijgen door middel van observaties tijdens het lezen en de toetsen van Veilig Leren Lezen een beeld van het leesniveau van de leerling.

In groep 3 zijn dit specifieke signalen voor mogelijke leesproblemen:

- Lang doorgaan met spellend lezen of beginnen met radend lezen.
- Moeite met aandacht voor gesproken informatie en concentratie op het werk.
- Matige tot zwakke toetsresultaten.
- Moeite om het verschil te zien tussen p en q, b en d, m en n, en de w en u.
- Moeite met nieuwe woorden (die nog niet zijn ingeslepen).
- Langdurig moeite met bepaalde letters. Problemen met de tweetekensklanken.
- Moeite met het inprenten van reeksen, onthouden van woordcombinaties en uitdrukking en gezegdes.
- Zwak in auditieve vaardigheden en het onthouden van klank- en tekenkoppelingen.
- Lage scores bij de herfstsignalering, CITO midden of eind.

Mochten leerlingen eerder nog niet gesignaleerd zijn, dan heeft de leerkracht van groep 4 de taak om op de volgende signalen te letten:

De leerling heeft:

- Een te laag leesniveau begin groep 4 (< AVI E3).
- Een hekel aan hardop lezen.
- Een spellende manier van lezen.
- De neiging tot radend lezen.

- Vaak struikelende manier van lezen, slaat een woord over, laat delen van woorden weg.
- Meer vooruitgang in het lezen van een tekst dan het lezen van losse woordjes.
- Het vermogen om een verhaal te begrijpen, maar de tekst technisch niet te lezen.

Vanaf groep 5 is het leesonderwijs gericht op het verder automatiseren, zoals moeilijkere woorden herkennen en zelfstandig meer teksten lezen. Voor groep 5 tot en met groep 8 zijn de volgende signalen nog voor de leerkracht belangrijk:

- Traag leestempo + spellend lezen
- Hoog leestempo + radend lezen
- Combinatie spellend lezen + raadfouten
- Gebrekkige letterkennis
- Moeite met analyseren en/of synthetiseren
- Moeite met klankpositie bepalen
- Moeite met het synthetiseren van een woord als klanken worden weggelaten of toegevoegd.
- Problemen bij spelling. Dit uit zich in basale spellingsfouten (automatiseringstekort)
- Slecht onthouden van spellingsregels of deze niet kunnen toepassen
- Weinig inzicht in spellingsysteem (1 woord op meerder manieren spellen)
- Onleesbaar schrijven, veel doorhalingen of traag schrijftempo.

Ook kan er gedacht worden aan deze overige problemen:

- Instructies zijn voor deze leerlingen te abstract.
- Veel moeite met auditieve instructie
- Trage verwerkingssnelheid. Niet begrijpen van complexe vragen, terwijl ze het antwoord wel weten (moeite met volgorde van denkstappen).
- Moeite met meervoudige instructies (door beperkt kortetermijngeheugen).
- Moeite met ophalen van bijvoorbeeld namen uit het geheugen.
- Moeite met overschrijven van het bord of dictaat
- Stoornis in de spraak-/taalproductie, zoals woordvindmoeilijkheden.
- Zwakontwikkelde fijne motoriek
- Rekenproblemen: hoofdrekenen, tafels, automatiseren, omdraaien van getallen boven de 10.

Wanneer de leerkracht bovenstaande signalen heeft gezien bij de leerling, neemt hij of zij contact op met de intern begeleider en dyslexie-expert. Samen besluiten zij welke interventies er nodig zijn om de leerling te helpen (zie hoofdstuk 4 voor verdere uitleg).

Hulp bij leesproblemen

In het vorige hoofdstuk is het signaleren van leesproblemen aan bod gekomen. Dit hoofdstuk gaat verder in op welke hulp er geboden kan worden aan de leerling in de verschillende groepen. De leerkracht heeft de signalen besproken met de intern begeleider, dyslexie-expert en de ouders. Op de samenwerking met ouders wordt er in hoofdstuk 5 verder ingegaan.

Bij signalen van leesproblemen in de groep 1 en 2 wordt vooral ingezet op:

- De bevordering van het leesplezier. Leerlingen veel boekjes laten 'lezen' en veel samen lezen. In kleine groepjes lezen in prentenboekjes.
- Kinderen laten experimenteren met letters, bijvoorbeeld door letters te kleien of letters te schrijven in scheerschuim.
- Inzetten op goede fonologische decodeervaardigheden
- Interventieprogramma Bouw inzetten vanaf midden groep 2 of letterboekjes mee naar huis.

Bij signaleren van leesproblemen in groep 3 worden de volgende interventies ingezet of vorige interventie gecontinueerd:

- Voortzetting of beginnen met interventieprogramma Bouw. Dit gebeurt drie keer per week voor vijftien minuten op school met een tutor onder begeleiding van de dyslexie-expert en idealiter nog twee keer vijftien minuten thuis.
- Voortzetten van het bevorderen van leesmotivatie op school en thuis.
- In het begin van het jaar krijgen leerlingen pré-teaching op de doelen van aankomende les.
- Extra ondersteuning in een klein groepje gericht op het opbouwen van letterkennis, decoderen van klankzuivere woorden en de ontwikkeling van het fonemisch bewustzijn.
- Kinderen werken volgens de STER-lijn in het methode Veilig Leren lezen. Dit gebeurt op school en thuis.
- Na lage score (IV/V) op de CITO DMT midden groep 3 start het handelingsplan. Bovenstaande interventies worden in het plan opgenomen. Het plan zorgt voor minimaal 1 uur per week extra remediëring bovenop de normale lestijd voor technisch lezen. Het plan wordt met de ouders besproken.

Bij signaleren van leesproblemen in groep 4 worden de volgende interventies ingezet of vorige interventie gecontinueerd:

- Eerdergenoemde interventies
- Het programma Flitsen wordt ingezet bij leerlingen die spellend blijven lezen en meer tempo moeten maken.
- Extra instructie aan de hand van de remediërende methode Luc De Koning of Zuidvallei.
- Pré-teaching op doelen in de klas.
- Connect lezen.

Bij signaleren van leesproblemen vanaf groep 5 worden de volgende interventies ingezet of vorige interventie gecontinueerd:

- Eerdergenoemde interventies
- Ralph-lezen ingezet vanaf groep 5.
- Maatjes-lezen

Er wordt gewerkt middels 3 verschillende zorgniveaus. Als de leesproblemen niet verbeteren nadat zorgniveau 3 is ingezet kan er een onderzoek naar dyslexie worden ingezet. Zie hiervoor hoofdstuk 6 diagnostiek/ onderzoek.

Zorgniveau 0

Dit zorgniveau bevat het basisaanbod wat onze school biedt. Wij maken daarbij gebruik van de volgende volgsystemen en methodes:

- In groep 1-2 werken we met BOSOS. In dit systeem worden de doelen voor deze groepen bijgehouden.
- Veilig Leren Lezen (groep 3)
- Leesmethode (groep 4 t/m 8)
- Spellingsmethode (groep 4 t/m 8)

Zorgniveau 1

Op zorgniveau 1 wordt er, naast de reguliere instructie, gewerkt met de materialen uit de reguliere methoden met een geïntensiverde aanpak. Deze aanpak bestaat uit extra instructie en begeleiding bij inoefening. Deze begeleiding wordt gegeven door de groepsleerkracht waar mogelijk met behulp van de ondersteuner. Deze extra begeleiding is opgenomen in het groepsplan. Deze extra begeleiding wordt gegeven aan leerlingen die de minimumdoelen niet halen. Zij behalen bijvoorbeeld op de woordleestoets DMT en/of spellingstoets een V-, IV- of lage III-score of als een leerling uitvalt bij de toetsen van de methode.

Zorgniveau 2

Bij dit zorgniveau blijft het aanbod op zorgniveau 1 en 2 gehandhaafd. Daarnaast wordt er een individueel handelingsplan opgesteld. Hierin wordt aangegeven welke hulp de betreffende leerling krijgt naast de al geboden hulp om de lees- en spellingsproblemen te verminderen. Op zorgniveau 3 moet de begeleiding voldoen aan de volgende criteria:

- Er wordt minimaal 1 uur extra instructie/inoefentijd gegeven per week
- De begeleiding is op maat en de instructie is aangepast aan de leerling
- De begeleiding wordt in een groepje van ten hoogste 4 leerlingen gegeven
- Er wordt gebruik gemaakt van erkende materialen en methodieken, zoals het programma BOUW!
- De begeleiding wordt gegeven tijdens tenminste 10 tot 12 weken. Hierna volgt een evaluatiemoment

Ouders kunnen zelf ook extra hulp inschakelen als zij dit nodig achten door middel van een RT'er. Als ouders dit wensen, vinden wij het als school prettig als deze RT'er contact opneemt met de leerkracht hoe de extra begeleiding zo goed mogelijk afgestemd kan worden.

Samenwerking met ouders/verzorgers

Ouders/verzorgers vervullen een belangrijke rol bij de ontwikkeling van het kind. Zij kennen daarnaast hun kind het beste! Onze school vindt daarom het contact met hun heel belangrijk. Heeft de leerkracht signalen van leesproblemen gezien, dan neemt hij of zij contact op met de ouders/verzorgers. Zij plannen een gesprek in om de ouders op de hoogte te stellen van de problemen. Andersom geldt dit ook; merken ouders dat bepaalde problemen optreden dan nemen zij hierover contact op met de groepsleerkracht. De school behoudt de regie.

Als de leerkracht leesproblemen heeft gesignaleerd en de ouders heeft uitgenodigd voor een gesprek dan heeft dit gesprek de volgende uitgangspunten:

- De leerkracht vertelt specifiek welke problemen hij of zij heeft gesignaleerd. De aanpak om het probleem aan te gaan wordt in een handelingsplan verwoord. In dit plan wordt rekening gehouden met de criteria waaraan de geboden hulp moet voldoen (1 uur in de week, extra remediërend, in een klein groepje).
- De leerkracht en ouders/verzorgers bespreken welke mogelijkheden er zijn om thuis te oefenen. Het streven is om iedere dag 10 minuten extra te lezen.
- Een volgend gesprek wordt ingepland om de voortgang met elkaar te bespreken.
- De mogelijkheid van het betrekken van externe instanties wordt besproken, denk aan RT-er of mogelijk aan onderzoeker.

De leerkracht bepaalt samen met de ouders/verzorgers hoe er thuis het beste geoefend kan worden. Hierbij is 10 minuten extra lezen per dag het uitgangspunt. Om dit goed te laten verlopen kan er aan het volgende gedacht worden:

- Maak van het oefenen een fijn moment samen. Neem er de tijd voor en zorg dat u zich niet hoeft te haasten, zodat er na het oefenen nog een eventuele beloning kan volgen bijvoorbeeld door een spelletje te doen of een stukje voor te lezen.
- Oefen op vaste momenten waarbij de gehele aandacht van de ouder naar het kind gaat.
- Het gebruik van een agenda om de vaste momenten van het oefenen vast te leggen kan helpen. Dit is uit te breiden met een beloningssysteem op het moment dat een kind x keer op het vaste moment in de agenda geoefend heeft.
- Prijs uw kind! Leg daarbij de nadruk op de inzet en niet op de prestaties.
- Bekijk goed op welke plek er wordt gewerkt thuis. Het is fijn om een rustige werkplek op te zoeken, omdat het lezen lastig is voor uw kind en dit meer energie kost.
- Verwacht geen grote vooruitgang. Stel kleine, concrete doelen waar u uw kind bij kunt begeleiden.
- Vertel aan uw kind waarom er wordt geoefend. Laat bijvoorbeeld weten dat het handig is om teksten te kunnen lezen zodat je weet hoe je een nieuw apparaat moet besturen, hoe een dier in de dierentuin heet, hoe je een whatsappje of een mailtje moet lezen, hoe je die lekkere taart moet bakken etc.

Het lezen kan ook op verschillende manieren worden aangeboden. Hieronder volgen een aantal voorbeelden:

- Lees om de beurt een zin voor
- Dobbelsteenlezen, zie de bijlage voor een voorbeeld hiervan
- Lezen met gekke stemmetjes
- Leesbingo, zie de bijlage voor een voorbeeld hiervan

- Kies boeken die de interesse van het kind hebben
- Racelezen, zie de bijlage voor een voorbeeld hiervan
- Theaterlezen; dit zijn leesboeken waarbij er rollen zijn opgenomen in het verhaal. Niet de hele tekst hoeft dus door het kind gelezen te worden. De rollen worden verdeeld tussen de ouder en het kind.
- Voorlezen blijft belangrijk. Ook als uw kind al wat ouder is. Door voor te lezen ervaren kinderen hoe het is om in een verhaal te zitten. Het advies is om dit zo vaak mogelijk nog te doen, bijvoorbeeld voor het slapengaan.
- Het goede voorbeeld geven is ook belangrijk voor de leesbevordering van uw kind. Als uw kind ziet dat u plezier heeft in het lezen en af en toe een boek leest, zal uw kind dit ook vaker doen.

Criteria en regelingen voor onderzoek

Mocht de geboden hulp niet voldoende zijn om de problemen op leesgebied te verhelpen, is het wenselijk om uit te zoeken of de leerling dyslexie heeft. Ouders, leerkracht en intern begeleider gaan om de tafel om het traject te bespreken.

Het vergoede dyslexieonderzoek

De kosten voor onderzoek en behandeling van ernstige dyslexie worden vergoed door de gemeente sinds 2015 (Werkgroep NKD, 2019, p.3). Sinds januari 2022 zal er soepeler door onderzoekers omgegaan worden met andere problematiek die er mogelijk speelt bij een kind (denk bijvoorbeeld aan ADHD).

Onze school werkt samen met ONL van Onderwijs Advies. Zij hanteren de volgende criteria om te kunnen onderzoeken:

- De leeftijd van de leerling ligt bij aanmelding voor onderzoek en behandeling tussen de 7 en 12 jaar. De dyslexiezorg mag niet gestart worden nadat de leerling 13 jaar is geworden.
- Er moet een handelingsplan zijn waaruit blijkt dat er in het onderwijs een traject van intensieve extra hulp (op zorgniveau 3 volgens het NKD) is geweest bij het leren lezen (en spellen). De leerkracht heeft in samenspraak met de intern begeleider en dyslexie-expert handelingsplannen opgesteld met werkbare doelen en interventies. De leerling krijgt 1 uur extra intensieve ondersteuning in een klein groepje met maximaal 4 leerlingen. Dit gebeurt over een periode van twee keer een half jaar.
- Wij hebben als school het vermoeden dat er sprake is van ernstige dyslexie, gebaseerd op de geringe vooruitgang bij het traject van intensieve extra hulp.
- Er is sprake van 3 achtereenvolgende E-scores (of V-) op het gebied van technisch lezen met de DMT toets van CITO (woordlezen). Leerlingen waarbij er een vermoeden is van dyslexie kunnen dus pas voor onderzoek worden aangemeld na januari groep 4. Pas dan hebben er drie reguliere toetsmomenten plaatsgevonden.

Willen ouders bij een andere instantie/onderzoeksbureau het onderzoek af laten nemen, is dit in overleg met de intern begeleider ook mogelijk.

Nadat het onderzoek is afgenomen vindt er een gesprek plaats met de onderzoeker, ouders en intern begeleider. Leerkracht sluit aan, indien de tijd dat toelaat. In het gesprek wordt de uitkomst besproken. De intern begeleider krijgt van ouders het onderzoeksverslag en de dyslexieverklaring. Zij zorgt dat dit in het leerlingvolgsysteem terecht komt en verdere stappen op school worden ondernomen om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de leerling. Ouders en ONL zorgen voor het behandeltraject van ONL (zie hoofdstuk 7 en 8).

Het niet-vergoede dyslexieonderzoek

Mocht een leerling niet voldoen aan de bovengenoemde criteria, dan kunnen ouders ervoor kiezen om zelf een niet-vergoed traject aan te gaan. Ouders zorgen dan zelf voor de bekostiging. School levert het dossier van de leerling aan. Uit het onderzoek kan een dyslexieverklaring afgegeven worden. Het behandeltraject van ONL wordt dan niet vergoed door de gemeente. De school betaalt deze behandeling ook niet. Ouders hebben de keuze of ze het behandeltraject inkopen.

Extra hulp en faciliteiten voor dyslectische leerlingen

Naar aanleiding van de uitkomst van het onderzoek kan een dyslexieverklaring worden afgegeven. De leerling heeft dan recht op extra faciliteiten. De leerling behoudt een handelingsplan waarbij er nog steeds extra ondersteuning wordt gegeven op het gebied van technisch lezen en mogelijk spelling. Een dyslectische leerling bij ons op school heeft recht op bepaalde onderwijsaanpassingen. De leerkracht, intern begeleider, ouders en de leerling hebben een gesprek over de mogelijkheden. De dyslexie-expert zorgt voor de begeleiding van de leerling met oog op het programma Kurzweil. Ook denkt zij mee welke maatregelen voor de leerling behulpzaam kunnen zijn.

Compenserende maatregelen

Maatregelen die de gevolgen van de lees- en/of spellingproblemen minimaliseren bij teksten lezen of produceren:

- ONL-begeleiding
- Een tekstverwerker met spellingscontrole. Leerlingen kunnen op hun Chromebook lessen digitaal verwerken. In Word en op het internet kunnen de dyslecten de voorleesfunctie gebruiken.
- Dyslexieleesboeken
- Leeslinialen
- Extra leestijd
- Tekst vergroten
- Gebruik van het programma Kurzweil (een voorleesprogramma waarbij ook leerboeken voorgelezen kunnen worden)
- CITO aangepast afnemen (vergroot, voorgelezen, meer tijd)

Dispenserende maatregelen.

Ontheffing van bepaalde opdrachten, zoals:

- Topografie mondeling i.p.v. schriftelijk overhoren (omdat het onthouden van de spelling van de plaatsnamen onevenredig veel inspanning kost).
- Leestaken van zaakvakken verlichten (minder of lager leesniveau).
- Spellingfouten zoveel mogelijk negeren. Er wordt per categorie maar 1 fout gerekend bij een dictee. Bij andere vakken worden spellingfouten niet meegerekend.
- Minder spelling- en lees oefeningen (ook bij het huiswerk)
- Luisterboeken.

Bovenstaande afspraken zijn weggezet in een afsprakenkaart voor de leerling (zie hiervoor de bijlage Afsprakenkaart dyslexie)

Behandeling van ernstige dyslexie op school (ONL-behandelingen)

De leerling is onderzocht en is gediagnosticeerd met dyslexie. Hij of zij komt nu in aanmerking voor een behandeltraject voor ONL. Ouders moeten toestemming geven voor deze behandeling. De kosten zijn voor de gemeente. School kan een plek faciliteren waar de behandeling kan plaatsvinden. Mocht dit niet lukken, kunnen ouders in samenspraak met de behandelaar naar een andere behandellocatie uitwijken.

Als school vinden wij dat de behandeling onder schooltijd moet plaatsvinden. Het is immers onderwijsondersteuning en hoeft niet van de vrije tijd van de leerling af te gaan. Het huiswerk van de ONL-behandeling dient wel thuis gemaakt te worden. Leerkrachten houden in de gaten of het andere werk niet te veel wordt voor de leerling. Als dit wel het geval is dan zal in samenspraak met de ouders worden gekeken hoe er geschrapt kan worden in het werk.

Overdracht naar het voortgezet onderwijs

In het onderwijskundig rapport (OKR) van de leerling zal goed verwoord worden welke maatregelen ondersteunend zijn gebleken. Zo kan de volgende school hier goed op inspelen. Het is de verantwoordelijkheid van de groepsleerkracht om dit in het OKR te noteren.

Elke middelbare school heeft ook een dyslexiebeleid. Bij het aanmelden bij een middelbare school is het voor ouders belangrijk om de informatie hiervan op te vragen. Zo krijgen ouders zicht op wat er op de middelbare school kan worden geboden aan maatregelen.

Literatuurlijst

Smits, A. & Braam, T. (2006). *Dyslectische kinderen leren lezen: Werkvormen voor de behandeling van leesproblemen*. Amsterdam: Boom.

ONL (2018). *Katern 'zeer zwakke lezers' bij ONL-behandeling*. Geraadpleegd op 22 december 2021.

Zijlstra, H. & Van der Leij, A. (2016). Begin vroeg met de strijd tegen leesproblemen: Een onderzoek naar de preventieve aanpak met het programma Bouw! *Tijdschrift Taal*, 7(10), 27-33.
Geraadpleegd op 20 december 2021, via https://www.lexima.nl/media/1182/begin-vroeg-met-de-strijd-tegen-leesproblemen-zijlstra-tijdschrift-taal-05_2016.pdf.

Dyslexie centraal. (2021). *Leidraad Ernstige Dyslexie: Doorverwijzing van onderwijs naar zorg*.
Geraadpleegd op 20 december 2021, via <https://dyslexiecentraal.nl/sites/default/files/media/document/2021-09/1.%20Leidraad%20Ernstige%20Dyslexie.pdf>.

OnderwijsAdvies. (2021). *Criteria voor toewijzing dyslexieonderzoek*. Geraadpleegd op 20 december 2021, via <https://www.onderwijsadvies.nl/voor-scholen/primair-onderwijs/dyslexie/criteria-voor-toewijzing-dyslexieonderzoek/>

Onderwijszorg Nederland. (2021). *Onderzoek naar dyslexie*. Geraadpleegd op 20 december 2021, via <https://onderwijszorgnederland.nl/dyslexie/onderzoek-naar-dyslexie/>.

Bijlage

Dobbelspel lezen

Dobbelspel lezen

Nodig:

- * een leesboek
- * een dobbelsteen

Dit spel kun je met 2 spelers doen.

Gooi de dobbelsteen en kijk hoe je de bladzijde moet lezen. Als er veel tekst staat kun je ook een aantal zinnen afspreken.

Bijvoorbeeld wisselen na 5 regels. De ander leest mee en spoort foutjes op!

gooi	doen
	de ander leest
	lees zelf
	lees om en om een woordje
	lees om en om een zin
	lees in koor
	kies zelf

Christa van Zoggel-Smak, 2014

Leesbingo

leesbingo ik heb 5 / 10 / 15 minuten gelezen.....

<p>samen met papa of mama</p> <p>5 / 10 / 15 minuten</p>	<p>onder de keukentafel</p> <p>5 / 10 / 15 minuten</p>	<p>in de auto</p> <p>5 / 10 / 15 minuten</p>	<p>in de tuin of op het balkon</p> <p>5 / 10 / 15 minuten</p>
<p>na het eten</p> <p>5 / 10 / 15 minuten</p>	<p>hardop</p> <p>5 / 10 / 15 minuten</p>	<p>op maandag</p> <p>5 / 10 / 15 minuten</p>	<p>in je pyjama</p> <p>5 / 10 / 15 minuten</p>
<p>in bed</p> <p>5 / 10 / 15 minuten</p>	<p>fluisterend</p> <p><i>Soos ik leer!</i></p> <p>5 / 10 / 15 minuten</p>	<p>voor het ontbijt</p> <p>5 / 10 / 15 minuten</p>	<p>samen met een vriendje</p> <p>5 / 10 / 15 minuten</p>
<p>bij iemand anders thuis</p> <p>5 / 10 / 15 minuten</p>	<p>met een zonnebril op</p> <p>5 / 10 / 15 minuten</p>	<p>in het bos of park</p> <p>5 / 10 / 15 minuten</p>	<p>op de we</p> <p>5 / 10 / 15 minuten</p>

 www.jufbijtjen.nl

 facebook.com/bijtjen1
 nl.pinterest.com/bijtjen1/

racen met zoem

oefenen voor kern l
blad 10, letter v

hoeveel woorden lees jij in 1 minuut?

vaar	vaas	pek	mis
ver	vaar	per	pip
vaas	raar	sis	is
vaak	raap	pik	aar
kaak	rep	sip	vaar
kraak	rik	mis	mis
kik	prik	pip	vis
pik	ik	kik	aas
prik	sim	is	vaas
ver	pim	kim	raas
saar	vaar	is	raak
is	ver	sim	kraak
vaak	er	is	rik
ver	per	pip	prik

1 ^e keer	2 ^e keer	3 ^e keer

AFSPRAKENKAART DYSLEXIE

NAAM LEERLING

Deze kaart gaat in per:

.....-.....-.....

Deze kaart is geldig totdat er nieuwe afspraken gemaakt worden tussen de leerling, leerkracht, ouders en IB-er.

LEZEN

- Ik hoef niet onvoorbereid hardop voor te lezen
- Ik werk in de les met Kurzweil en Web2Speech en krijg hierdoor auditieve ondersteuning bij teksten van zaakvakken
- Ik werk thuis met Web2Speech
- Ik maak gebruik van een leesliniaal
- Ik maak gebruik van een vergrote tekst

SPELLING

- Opdrachten die niets met spelling te maken hebben worden alleen beoordeeld op de inhoud
- Herhalingsfouten worden als één fout gerekend
- Bij Engels worden aparte spellingscijfers gehanteerd; spelling telt niet mee in andere onderdelen

TAAL

- Schriftelijke opdrachten worden beperkt door het gebruik van de chromebook of een kopieerblad
- Mijn stelopdrachten mogen wat korter zijn
- Mijn stelopdrachten maak ik met Kurzweil

TOPOGRAFIE

- De hoeveelheid topografie wordt beperkt tot
- De topografiekaart wordt vergroot op A3-formaat

MATERIAALGEBRUIK

- Ik mag altijd een woordenboek gebruiken, behalve bij woordenschattoetsen
- Ik mag altijd een tafelkaart gebruiken, ook bij toetsen
- Ik mag altijd een rekenmachine gebruiken, ook bij toetsen

TOETSEN IN HET ALGEMEEN

- Ik krijg geen tijdsdruk bij het maken van toetsen
- Ik krijg vergrote teksten bij toetsen
- Ik krijg auditieve ondersteuning
- De volgende toetsen mag ik (geheel of gedeeltelijk) mondeling doen:
 - ~~Topo~~-toetsen
 - Alles-in-een
 - Taal
 - _____
- Onvoldoende gemaakte toetsen mag ik mondeling herkansen

Handtekening leerling	Handtekening ouders	Handtekening leerkracht	Handtekening IB-er